

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده بنیاد

رضا قاسمی^۱، سیده فریده هادوی^۲، رحیم رضانی نژاد^۳

۱- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه غیردولتی-غیرانتفاعی ایوانکی، ایران

۲- استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه غیردولتی-غیرانتفاعی ایوانکی، ایران

۳- استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه گیلان، ایران

چکیده

هدف اصلی تحقیق که طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد، این تحقیق از نوع کیفی (تک روشی)، به لحاظ استراتژی از نوع داده بنیاد براساس رویکرد یا رویه سیستماتیک (استروس و کوربین، ۱۹۹۰) است. شرکت کنندگان این تحقیق شامل کلیه متخصصان و کارشناسان، نخبگان آگاه و صاحب نظران که دارای تجربیات ارزشمند و مدیریتی در حوزه روابط بین الملل و دیپلماتیک و فرهنگ با رویکرد ورزشی و غیرورزشی در وزارت ورزش و جوانان، امور خارجه، فرهنگ و ارشاد اسلامی و... روسای فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک بودند که با استفاده از روش داده بنیاد (هدفمند قضاوتی)، انتخاب شدند. به منظور اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از مصاحبه عمیق (نیمه ساختارمند) استفاده شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از طریق روش استراوس و کوربین صورت گرفت.

یافته‌ها: در مجموع ۴۴۰ کد از میان ۱۹ مصاحبه استخراج شد. بعد از استخراج کدهای مشابه و پس از بررسی و کنار هم قرار دادن آن‌ها و حذف مفاهیم تکراری، ۱۳۴ مفهوم اصلی مشخص گردید. در کدگذاری محوری ۱۳۴ کد که شامل ۱۷ مفهوم به عنوان شرایط علی بوجود آورنده وضع موجود چگونگی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، ۲۴ مفهوم به عنوان زمینه بوجود آورنده وضع موجود، ۲۸ مفهوم به عنوان عوامل مداخله‌گر بوجود آورنده وضع موجود، ۴۹ مفهوم درحوزه راهبردها و استراتژی‌های اثربخش در ایجاد وضعیت مطلوب و در نهایت ۱۶ مفهوم به عنوان پیامدهای ناشی از اعمال استراتژی‌های عمل شناسایی شدند. کدهای محوری در ۲۶ مقوله اصلی (کد انتخابی) دسته‌بندی شدند. مصادیق و مفاهیم بدست آمده در قالب الگوی پارادایمی شامل شرایط علی (۵ مقوله)، شرایط زمینه‌ای (۴ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۵ مقوله)، راهبردها (۸ مقوله) و پیامدها (۴ مقوله) قرار گرفتند.

نتیجه‌گیری: براساس مطالعه مبانی نظری، مصاحبه با نخبگان و نتایج مستخرج از تحقیق، محقق به این باور رسید که دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در مسیر تحقق خود لاجرم با مشکلی با هویت الگوریتم هزارتو روبروست. دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران که بر روی ضوابط زیر ساختی حکمرانی ایرانی - اسلامی قرار دارد، لازم است تا در مسیر خود با سازمان‌های مختلفی نظیر وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک، فدراسیون‌ها، باشگاه‌ها و شهرداری‌ها تعامل نام‌های رسمی تدوین نماید. علاوه بر این توجه به ضوابط فرهنگی حکومت ج.ا.ایران، ضوابط دین مبین اسلام، ژئو فرهنگ زیست بوم متنوع و ضوابط فرهنگی ۷ قوم اصلی و ده‌ها اقوام اختلاطی با فرهنگ‌های متفاوت را در نظر داشته باشد، تا نه تنها مانعی برای برون‌رفت از این معضل پیچیده نداشته باشد، بلکه ورزش ایران بدلیل هویت توأمان ملی-بین‌المللی، به‌عنوان عامل یکپارچگی فرهنگ ایرانی-اسلامی باشد. پیشنهاد محقق در حل الگوریتم هزارتوی دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، استفاده از الگوریتم پیمایش معکوس می‌باشد.

کلمات کلیدی: دیپلماسی، دیپلماسی فرهنگی، دیپلماسی ورزشی

مقدمه

در نظام بین‌الملل، کشورها به دنبال افزایش قدرت، ثروت، جایگاه و منزلت خود هستند و برای نیل به این اهداف از تمامی ابزارهای در دسترس استفاده می‌کنند. در گذشته به دلیل ماهیت نظام بین‌الملل که به طور عمده مبتنی بر قدرت سخت بوده عمده ابزارهای دولت‌ها برای تحقق اهداف بین‌المللی‌شان نیروی نظامی، ارتش، رایزنی‌ها و ایجاد اتحادها و ائتلاف‌های بین‌المللی بوده است. اگر چه در چارچوب روابط بین‌الملل سنتی به ورزش و دیپلماسی ورزش توجه شده، اما تحول ماهیت نظام بین‌الملل از لحاظ نظری و عملی ابزارهای مورد استفاده دولت‌ها و کشورها برای پیشبرد اهداف و منافع بین‌المللی‌شان را دگرگون کرده است. در این چارچوب در کنار قدرت سخت مفهوم جدیدی به نام قدرت نرم ظهور کرده است. قدرت نرم مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی کشورهاست و بیشتر افکار عمومی کشورهای دیگر تا سیاست‌مداران و دولت‌های آن‌ها را هدف قرار داده است. یکی از منابع قدرت نرم کشورها ورزش است. در این چارچوب ورزش ارتباط نزدیکی با سیاست پیدا کرده و به یک موضوع روابط بین‌المللی تبدیل شده است (صباغیان، ۱۳۹۴).

ایران به عنوان کشوری تأثیرگذار در توسعه تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین به لحاظ حکومتی، به عنوان یگانه حکومت مردم‌سالاری دینی در جهان، از حیث استقلال سیاسی می‌باشد. همچنین ایران به عنوان بازیگری منطقه‌ای از ظرفیت‌های تاریخی- فرهنگی بسیاری برای اعمال نفوذ فرهنگی در جهان برخوردار است. همچنین با توجه به پیشینه تمدنی، تاریخی، فرهنگی و مذهبی و به دلیل ماهیت اسلامی، فرهنگی، ایدئولوژیکی و جهان شمولی آن تأثیرات و آثار متعددی از قبیل بی‌اعتباری نظام دوقطبی حاکم بر جهان، ارائه الگوی مردم‌سالاری دینی، احیای تفکر اسلامی، ایجاد فرهنگ و تفکر ظلم‌ستیزی و نفی سلطه‌طلبی در جهان و تقویت مبارزه با صهیونیسم جهانی را بر نظام روابط بین‌الملل در پی داشته است. علاوه بر این، دیپلماسی ورزش ایران در قبل از انقلاب سازوکاری منفعلانه داشته و در حقیقت پیچیدگی سیاست خارجی پهلوی موجب قربانی شدن دیپلماسی عمومی به شکل عام، دیپلماسی ورزشی به شکل خاص در عرصه بین‌الملل گردیده بود. شاید نقطه درخشان ورزش ایران پیش از انقلاب را بتوان میزبانی بازی های آسیایی ۱۹۷۴ تهران دانست؛ بازی های آسیایی ۱۹۷۴ در حالی در تهران برگزار گردید که ۲۲۵ نماینده رسانه های از ۹۷ آژانس خبری سه قاره جهان این بازی ها را پوشش رسانه ای دادند. اما در سالهای پس از انقلاب، ورزش ایران در دوران انقلاب اسلامی توانسته ظرفیت و شرایط لازم برای حضور مؤثر در عرصه بین‌المللی را به دست آورد (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۹؛ درخشه و اسماعیل کلیشمی، ۱۳۹۶؛ بصیری و خوانساری‌فرد، ۱۳۹۵). وزارت ورزش و جوانان در تاریخ ۸ دی‌ماه ۱۳۸۹ و پس از ادغام سازمان تربیت بدنی و سازمان ملی جوانان در مجلس هشتم تشکیل شد. وزارت ورزش و جوانان، اساسی ترین و مهم ترین نهاد تصمیم‌گیری و اجرایی در حوزه ورزش و جوانان است که وظیفه و رسالت توسعه همگانی، قهرمانی و حرفه ای با تاکید بر تأمین سلامت جسمی و روحی، نشاط و تقویت توانمندی افراد و گروه‌های اجتماعی و رشد و تعالی ارزش‌های اسلامی از طریق انجام فعالیت‌های ورزشی و ارتقاء مهارت‌های جسمی و روحی را بر عهده دارد. همچنین ۵۲ فدراسیون ورزشی است که در ایران وجود دارند. فدراسیون‌های ورزشی، به عنوان بازوی اصلی بدنهی ورزش ایران در هر رشته‌ی ورزشی به صورت تخصصی، مشغول به فعالیت می‌باشند (قوچوند، ۱۳۹۸؛ فرزی و همکاران، ۱۳۹۴؛ کیانی، ۱۳۹۴).

علاوه بر این ایران طی سال‌های پس از انقلاب و در طول این دوران در پی به کارگیری ورزش برای اهداف سیاسی بین‌المللی و داخلی بوده است. بنیان‌گذاری فدراسیون ورزش همبستگی زنان مسلمان در سال ۱۳۷۰، بنیان‌گذاری فدراسیون ورزشی غرب آسیا وابسته به شورای المپیک آسیا در تهران در سال ۱۳۷۶ و بنیان‌گذاری فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای در سال ۱۳۸۳ از جمله مهم‌ترین اقدامات ایران پس از انقلاب اسلامی بوده است. همچنین عدم شرکت در بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو و المپیک ۱۹۸۴ لس‌آنجلس نیز نوعی تعبیر و برداشت دیپلماتیک ورزشی ایران در طول این سالین بوده است. ایران در تاریخ دیپلماسی طولانی خود با مشکلات زیادی روبه‌رو بوده است. در دوره پس از انقلاب و به ویژه در سال‌های نخست پیروزی انقلاب اسلامی، سیاست خارجی ایران به تحریک، آشوب‌گری، خراب‌کاری، گروگان‌گیری و تروریسم از طرف غرب متهم می‌شد. در سال‌های بعد از

پیروزی انقلاب نیز، تحریم‌های یک جانبه و خصمانه آمریکا و اسرائیل، و تنظیم لایحه‌ای برای تشدید تحریم‌های اقتصادی علیه ملت ایران، اهمیت دیپلماسی را بیش از پیش آشکار می‌کند. برخورد منفعلانه نسبت به تصویر نادرستی که از ایران وجود دارد و نداشتن یک برنامه استراتژیک برای دیپلماسی فرهنگی و عدم ترسیم نقشه راه روابط فرهنگی بین المللی ایران، فرصت‌های گوناگون توسعه ایران را در زمینه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را سلب نموده است. همچنین نتایج نظرسنجی موسسه تحقیقات پیو^۱ در آمریکا نشان از افول جایگاه ایران در افکار عمومی جهان دارد (ازدردی، ۱۳۹۶؛ پیمان‌فر و همکاران، ۱۳۹۸؛ بخشی چناری، ۱۳۹۸).

عدم توجه به مقوله مهم دیپلماسی ورزشی باعث کاهش و تضعیف منابع سیاست خارجی ایران شده است و از این طریق بسیاری از ظرفیت‌های بالقوه ایران را غیرفعال نگاه داشته که آسیبی بزرگ برای تأمین منافع ملی به شمار می‌آید. یکی از ابزارهای دیپلماسی، ورزش است. دیپلماسی ورزش پدیده جدیدی است که به دنبال افزایش تعامل برای باز کردن افق‌ها و دیدگاه‌های جدید و کمک به درک فرهنگ بین مردم جهان است. ورزش ابزار فرهنگی قوی برای ملت‌های توسعه یافته است که توسط رسانه‌ها و موفقیت‌های ملی توجه‌ها را به خود جلب می‌کند. علاوه بر این، ورزش ابزاری است که می‌تواند اهداف غیرورزشی دولت‌ها همچون نمایش قدرت سیاسی، بهبود توسعه اقتصادی، و احیای اماکن شهری را برآورده کند و ورزش مقوله‌ای چند بعدی است که تنها یک خدمت عمومی نیست، بلکه جنبه مهمی از فراهم کردن آسایش و رفاه اجتماعی همراه با فعالیت‌های اقتصادی است (پیمان‌فر و همکاران، ۱۳۹۸؛ شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸).

نتایج تحقیق هایس^۲ (۲۰۲۴) ورزش به عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل می‌کند. این مقاله دو جنبه از دیپلماسی ورزشی را تحلیل می‌کند. اولی تأثیر دیپلماسی ورزشی بر ابتکارات تصویرسازی و دومی توانایی آن در ارتقای تلاش‌های ایجاد رابطه بین دولت‌ها است. دیپلماسی ورزشی شکل جذابی از قدرت نرم است، موفقیت آن در روابط بین‌الملل به شدت به توجه رسانه‌ها و ادراک عمومی وابسته است. نتایج تحقیق دوبینسکی^۳ (۲۰۲۴) در بررسی بازی‌های المپیک و دیپلماسی جودو (بحث اکتشافی در مورد تصویر ژاپن در توکیو ۲۰۲۰) به منظور استفاده از ورزش جودو برای برندسازی ملی، دیپلماسی عمومی و تصویر ژاپن در بازی‌های المپیک ۲۰۲۰ توکیو، بر اساس سه دور کدگذاری تحلیل موضوعی دستی، چهار موضوع از داده‌ها پدید آمد: (الف) ورزش و میزبان، (ب) ارزش‌های جهانی، (ج) ژئوپلیتیک و (د) فرد و جمع. این مطالعه از آنجایی که باعث افزایش دانش و اطلاعات در مورد نقش جودو، برندسازی ملی، دیپلماسی عمومی و تصویر کشور، در طول یک بیماری همه‌گیر جهانی و با ورود جنبش المپیک به عصر جدیدی، می‌شود، بسیار مهم است. نتایج تحقیق مروات و همکاران^۴ (۲۰۲۴) به منظور تعیین نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقای دیدگاه‌های روحیه همزیستی، ارتباط مثبت، شمول اجتماعی به‌ویژه در مناطق متأثر از درگیری و خشونت نشان داد که ورزش با فراهم کردن بستری کارآمد برای طرفین درگیر در مناقشه، نقش بسیار مثبتی در مدیریت تعارض دارد. دو عنصر اصلی در ادبیات تحقیق برجسته شده است که به طور مستقیم بر سودمندی دیپلماسی ورزشی تأثیر می‌گذارد. اولی در دسترس بودن منابع مالی برای انجام سریع رویدادهای ورزشی بین کشورهای درگیر در مناقشه است و دومی با هماهنگی بین اراده سیاسی، سیاست اجرا و وضعیت واقعی مرتبط است. ادبیات تایید کرده است که دیپلماسی ورزشی توانسته تنش را کاهش دهد و وضعیت درگیری را عادی کند. نتایج تحقیق آتخمروف و آمینوا^۵ (۲۰۲۰) در مورد دیپلماسی ورزشی نشان می‌دهد که ورزش در طول تاریخ نقش مهمی در گردهم آوردن ملت‌ها و فرهنگ‌ها داشته است. ورزش می‌تواند نقش موثری در ارتقاء صلح،

^۱ PEW Research Center

^۲ Hayase

^۳ Dubinskyhttps

^۴ Marwat et al

^۵ Akhmetkarimov & Aminova,

امنیت و توسعه پایدار داشته باشد. همچنین نتایج تحقیق گراماولزی و دوسزی^۱ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که جذابیت جهانی ورزش، اغلب به عنوان یک دارایی قدرت نرم با ارزش برای انتقال پیام‌های مثبت به مردم خارجی تلقی می‌شود و با نهادینه شدن ورزش در دیپلماسی عمومی، مجارستان به کشوری پیشگام در اروپای مرکزی و شرقی تبدیل شده است و این کشور همچنان به سرمایه‌گذاری عظیم بودجه عمومی برای جذب و سازماندهی مسابقات بین‌المللی ورزشی ادامه می‌دهد. نتایج تحقیق محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که عوامل و الزامات دینی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه‌ای، ارتقای دانش علمی، تدوین استراتژی موثر، مسولیت‌پذیری نهادهای سیاسی- ورزشی، توسعه منابع انسانی، الزامات ساختاری، برندینگ بین‌المللی، عوامل مدیریتی، برگزاری رویداد و توسعه ارتباطات بین‌المللی از عوامل اصلی تاثیرگذار بر توسعه دیپلماسی بین‌المللی ورزش بانوان ایران می‌باشد. علاوه بر این اشنایدر^۲ (۲۰۱۸) در تحقیقی به این نتیجه رسید که ورزش از طریق روابط بین‌المللی بهبود یافته، می‌تواند حل مثبت مشکلات جهانی معاصر را تسهیل کند. به عنوان یک فعالیت مشترک بین‌المللی، ورزش‌ها می‌توانند موجب تعاملات بین‌المللی، ایجاد حسن نیت میان ملت‌ها، ایجاد دوستی و وفاداری در میان افراد ملل مختلف شوند. سیفیسوزولیزی لوو^۳ (۲۰۱۰) در تحقیقی به بررسی ورزش به عنوان دیپلماسی فرهنگی؛ مسابقات جام جهانی ۲۰۱۰ در سیاست خارجی آفریقای جنوبی عنوان می‌کند برای گرفتن حق میزبانی مسابقات جام جهانی ۲۰۱۰ رهبران از دیپلماسی فرهنگی و ورزش به عنوان ابزاری توانا ساز برای حمایت از اعتبار آفریقای جنوبی استفاده کردند، چنین حرکتی این حقیقت را امکان‌پذیر کرد که قرن‌ها از ورزش به عنوان یک ابزار موفق بر علیه نژادپرستی استفاده شده است (گراماولزی و دوسزی، ۲۰۲۱؛ آختمروف و آمینوا، ۲۰۲۰، اشنایدر، ۲۰۱۸؛ اژدری، ۱۳۹۶).

کشور ایران، به عنوان کشوری قدرتمند در عرصه دیپلماسی و با وجود بهره‌مندی از فرهنگ متأثر از نظام اسلامی و مولفه‌های فرهنگ غنی، به دلیل نداشتن استراتژی واحد در زمینه دیپلماسی فرهنگی و در پاره‌ای از موارد به دلیل عدم تطابق فرهنگی به جهت ماهیت اسلامی، فرهنگی و ایدئولوژیکی و همچنین نداشتن استراتژی واحد در زمینه دیپلماسی ورزش، بسیاری از فرصت‌ها را برای توسعه روابط بین‌الملل خود از این طریق از دست داده است. حال با توجه به مطالب مذکور و با توجه به نقش پررنگ دیپلماسی ورزشی از یک سو و نقش کلیدی ایران در منطقه و جهان، ایران می‌تواند از ورزش به عنوان ابزاری به نسبت کم هزینه‌تر و در عین حال جذاب‌تر در تحقق اهداف و منافع سیاسی خود استفاده کند. همچنین با توجه به موقعیت حساس کنونی ایران در عرصه جهانی و ایجاد فشار از سوی برخی کشورهای خاص و از سوی دیگر حضور پررنگ تیم‌های ملی ایران در رقابت‌های المپیک، جام جهانی و مسابقات آسیایی، فرصتی مغتنم است تا ضمن کاهش فشار جامعه جهانی، ورزشکاران ایرانی به ارتقاء جایگاه ایران در ساختار جهانی کمک نمایند. در رابطه با دیپلماسی ورزشی تحقیقات متعددی توسط سبزی و همکاران (۱۳۹۹)؛ موسوی گرگری (۱۳۹۹) و پیمان فر و همکاران (۱۳۹۸) انجام شده است. اما در خصوص دیپلماسی فرهنگی در ورزش تحقیقی مشاهده نشده، فقط جوادی پور و راسخ (۱۳۹۸) نقش ورزش در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی، اجتماعی ایران را بررسی کردند. از این رو نمونه‌ای از مشکلات حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران همچون، رفتار ضعیف و غیراخلاقی قهرمانان ورزشی در اعتراض به قضاوت‌های داوران و عوامل اجرایی مسابقات، عدم توانایی مدیران سطوح عالی در کسب کرسی‌های بین‌المللی و میزبانی مسابقات ناشی از روابط ضعیف بین‌المللی و دیپلماتیک در سایر کشورها، عدم توانایی انتقال فرهنگ ایرانی- اسلامی از طریق حضور تیم‌های ملی زنان ایرانی با حجاب در مسابقات که منجر به افول کمی و کیفی جایگاه تیم‌های ملی ایران گردیده است. همچنین، برخوردهای غیرفرهنگی قهرمانان پس از شکست در خارج از زمین مسابقه (پرتاب صندلی توسط یزدانی، قهرمان کشتی پس از شکست از تیلور آمریکایی) باعث بروز مشکلاتی در صحنه‌های بین‌المللی شده است. مشکلات مطروحه، غالباً ناشی از عدم وجود یک مدل دیپلماسی موثق و شفاف، برآمده از اجماع استراتژیک وزارت ورزش و جوانان با وزارت امور خارجه، وزارت میراث فرهنگی و... و اسناد بالا دستی دولت ج.ا. ایران می‌باشد. لذا پژوهش حاضر سعی دارد تا ضمن بررسی مفاهیم بنیادین دیپلماسی فرهنگی ورزش، موجبات یک همبستگی ملی- فرهنگی از طریق ورزش

^۱ Garamvölgyi & Dóczy

^۲ Schneider

^۳ Sifiso Mxolisi Ndlovu

را در قالب یک "مدل دیپلماسی فرهنگی ورزشی ایران" در داخل (اشاعه فرهنگ از طریق ورزش) و خارج ایران (معرفی فرهنگ غنی ایرانی-اسلامی) فراهم نماید و از این طریق راهکارهای نوین "قدرت نرم" را جهت توانمندسازی و ارتقاء جایگاه ایران در عرصه‌های ملی و بین‌المللی، جای‌گزین سیاست‌های "قدرت سخت" نماید. تا بدین وسیله علاوه بر حفظ اهداف نظام جمهوری اسلامی راهبردی مناسب را در پیش بگیریم. لذا محقق به دنبال یافتن سوال اصلی تحقیق مبنی بر طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد.

روش‌شناسی تحقیق

با توجه به هدف اصلی تحقیق که طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد، پژوهش حاضر به لحاظ روش تحقیق، کیفی (تک روشی)، به لحاظ استراتژی از نوع داده بنیاد براساس رویکرد یا رویه سیستماتیک (استروس و کوربین، ۱۹۹۰) و با هدف طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران انجام شد. شرکت کنندگان این تحقیق شامل کلیه متخصصان و کارشناسان، نخبگان آگاه و صاحب‌نظران که دارای تجربیات ارزشمند و مدیریتی در حوزه روابط بین‌الملل و دیپلماتیک و فرهنگ در وزارت ورزش و جوانان، وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و...، روسای فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک که تجارب سوابق و اطلاعات مفید و تخصصی داشتند انتخاب شدند. همچنین به منظور شناسایی افراد مصاحبه شونده با استفاده از روش داده بنیاد (هدفمند قضاوتی)، نخبگان آگاه و صاحب‌نظرانی که تمایل به همکاری، شرکت، سوابق و اطلاعات مفید و تخصصی داشتند انتخاب شدند و از آنها در خصوص طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش نظرخواهی شد (در شیوه هدفمندی قضاوتی هریک از نخبگان بنا به تجربه و شناخت محقق انتخاب شدند)، در مجموع، ۱۹ نفر مدنظر قرار گرفتند. برای کفایت نمونه‌گیری از نمونه‌گیری نظری استفاده شده است. در این پژوهش به منظور اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای، پایان‌نامه‌های دانشگاهی، مقالات علمی-پژوهشی و نیز مصاحبه عمیق (نیمه ساختارمند) استفاده شد. به منظور سنجش روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینکلن و گوبا (۲۰۱۳) استفاده شد. بدین منظور، چهار معیار اعتبار (باورپذیری)، انتقال، پذیری، تأییدپذیری و اطمینان‌پذیری برای ارزیابی در نظر گرفته شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از طریق روش استراوس و کوربین صورت گرفت. بدین منظور در ابتدا با استفاده از روش گراند تئوری یا تئوری زمینه‌ای، مصاحبه‌ها مورد بررسی قرار گرفت و داده‌های بدست آمده در مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی تجزیه و تحلیل شد. در گام دوم، مرحله به مرحله داده‌ها توصیف شده و در گام بعد ترکیب داده‌ها صورت پذیرفت و در گام آخر یافته‌های اصلی پارادایم دیپلماسی فرهنگی ورزش گردید.

یافته‌ها

در نظریه مبنایی، تجزیه و تحلیل از سه نوع کدگذاری تشکیل شده است و تحلیل متون مصاحبه در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. نخستین گام در مرحله تجزیه و تحلیل یافته‌ها، کدگذاری باز یا مفهوم‌سازی است. این مرحله باز نامیده می‌شود چرا که پژوهشگر بدون هیچ محدودیتی به نام‌گذاری مقوله‌ها می‌پردازد. به بیان دیگر در کدگذاری باز، پژوهشگر با ذهنی باز به نام‌گذاری مقوله‌ها می‌پردازد و محدودیتی برای تعداد کدها و مقوله‌ها قائل نمی‌شود. این مرحله از تجزیه و تحلیل، به شناسایی و استخراج مفاهیم اولیه از محتوای مصاحبه اختصاص دارد. بدین صورت که پس از انجام هر مصاحبه، پس از چندبار بررسی مصاحبه، مفاهیم موجود در متن مصاحبه استخراج و کدگذاری گردید. در مجموع ۴۴۰ کد از میان ۱۹ مصاحبه استخراج شد. بعد از استخراج کدهای مشابه و پس از بررسی و کنار هم قرار دادن آن‌ها و حذف مفاهیم تکراری، ۱۳۴ مفهوم اصلی مشخص گردید. در کدگذاری محوری ۱۳۴ کد که شامل ۱۷ مفهوم به عنوان شرایط علی بوجود آورنده وضع موجود چگونگی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، ۲۴ مفهوم به عنوان زمینه بوجود آورنده وضع موجود، ۲۸ مفهوم به عنوان عوامل مداخله‌گر بوجود آورنده وضع موجود، ۴۹ مفهوم در حوزه راهبردها و استراتژی‌های اثربخش در ایجاد وضعیت مطلوب و در نهایت ۱۶ مفهوم به عنوان پیامدهای ناشی از اعمال استراتژی‌های عمل‌شناسایی شدند. کدهای محوری در ۲۶ مقوله اصلی (کد انتخابی) دسته‌بندی شدند. مصادیق و مفاهیم بدست

آمده در قالب الگوی پارادایمی شامل شرایط علی (۵ مقوله)، شرایط زمینه‌ای (۴ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۵ مقوله)، راهبردها (۸ مقوله) و پیامدها (۴ مقوله) قرار گرفتند، که در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): کدهای استخراج شده از مصاحبه‌ها

ردی ف	مفاهیم	مقولات	نشانه‌ها	کدهای اصلی	طبق ات															
عوامل علی	۱. سابقه میراث فرهنگی ایران ۲. وجود جاذبه های فرهنگی و دینی در ورزش ۳. قدمت و تنوع ورزش های بومی - محلی ایران نسبت به سایر کشورها	جذابیتهای فرهنگی کشور	P۲, P۴, P۷, P۹ P۱۵, P۱۵, P۱ ۷, P۱۷																	
						۴. تصمیمات دوگانه سیاسی در ورزش جهانی ۵. سرمایه گذاری کلان کشورها در جهت کسب کرسی های بین المللی ۶. عدم میدان دادن خارجی ها به مسئولین ایرانی ۷. دور شدن ورزش از قوانینی که تاکید بر عدم سیاسی بودن ورزش دارند	سیاسی کاری جهانی	P۱, P۳, P۱۰, P ۱۱, P۱۴												
											۸. رفتار و برخورد ورزشکاران در مسابقات و پس از آن ۹. آشنایی با فلسفه نمادها در ورزش ۱۰. کسب مقام های جهانی ۱۱. رفع نیازهای اولیه ورزشکار	پیش نیازهای فرهنگی	P۳, P۵, P۶, P۷, P۱ ۲, P۱۴, P۱۵							
	۱۲. پذیرش قوانین و داوری توسط بازیکنان ۱۳. الگو گیری ورزشکاران از مربیان، داوران و مسئولین ۱۴. انتقال فرهنگ از خانواده به جامعه ۱۵. انتقال فرهنگی به ورزشکاران و هواداران ۱۶. پر مخاطب بودن ورزش ۱۷. شعار ها و قوانین ورزشی در جهت صلح و جوانمردی، برابری و عدم تبعیض	الگو گیری فردی جذابیتهای فرهنگی ورزش	P۱, P۳, P۴, P۷ P۸, P۱۲, P۱۶, P۱۹																	
																۱۸. ضعف در سیستم آموزشی ایران ۱۹. عدم آشنایی از قوانین و مقررات ۲۰. کمبود مربیان حرفه‌ای برای سطح پایه ۲۱. بی توجهی به تقویت فرهنگی در نسل پایه ۲۲. کمبود آموزش‌های کاربردی مدیران	آموزش و توسعه	P۴, P۷, P۱۳, P ۱۴, P۱۳		
						۲۳. نبود مدیران توانمند در مبحث دیپلماسی ۲۴. عدم تسلط کافی مسئولان با زبان انگلیسی ۲۵. عدم چابکی نیروی انسانی در مباحث فرهنگی و ورزشی روز ۲۶. عدم بهره گیری از افراد توانمند و پر سابقه در مدیریت ایران ۲۷. نبودن کارشناسان و جامعه شناسان در بدنه ورزش ۲۸. عدم آشنایی مسئولان کشور با اصول روابط دیپلماتیک	نیروی انسانی	P۱, P۳, P۴, P۸ P۱۲, P۱۶, P۱ ۸												
											۲۹. بی توجهی به برندسازی رویدادهای ملی ۳۰. کوتاهی در ثبت جهانی ورزش‌های بومی و ملی	بهره نگرستن از فرصت ها								

عوامل مداخله گر		P۱, P۲, P۳, P۵, P۷, P۱۰, P۱۵, P۱۶, P۱۷, P۱	۹	۳۱. بی توجهی به قدرت چانه زنی			
				۳۲. عدم حمایت از ورزشکاران طراز اول ایران جهت گرفتن پست‌های بین المللی در ورزش			
				۳۳. نبود نگاه ملی و دیپلماسی در مسئولین ورزش ایران			
				۳۴. وجود موانع ذهنی و نبود عزم جدی در توسعه دیپلماسی فرهنگی در مسئولین ایران			
				۳۵. نبود عزم جدی در ترویج و توسعه ورزشهای ملی به جهان			
				۳۶. نگاه رفع تکلیفی به ورزش همگانی			
				۳۷. نتیجه محوری به جای فرایند محوری در ورزش			
				۳۸. محدود ساختن خود با مسایل فرهنگی مختص به قشر خاص			
				۳۹. جمود فکری برخی از مسئولان ورزش کشور			
				۴۰. نبود نگاه مسئله محور و خلاقانه در مسائل فرهنگی ورزشی			
	۴۱. کمیت گرایی به جای کیفیت گرایی						
	عوامل نگرشی	P۱, P۴, P۶, P۷, P۹, P۱۰, P۱۱, P۱۳, P۱۹		۴۲. عدم پیاده کردن اخلاقیات در سیاست، اقتصاد و سایر ارکان ایران			
				۴۳. همراهی نبودن گفتار و رفتارمبلغان فرهنگی و مسئولین			
				۴۴. پشت کردن به ارزش های فرهنگی بخاطر منافع شخصی			
				۴۵. عدم رعایت فرهنگ در بدنه ارگان های ورزشی			
				۴۶. رشوه دهی مدیران نالایق به رسانه ها برای تمجید از آنها			
				۴۷. عدم برخورد جدی با ورزشکاران در صورت عدم رعایت قوانین			
				۴۸. نداشتن جایگاه واقعی اداره کل امور بین الملل			
				۴۹. عدم نظارت و بازرسی و بازخواست مدیران			
				۵۰. ضعف اداره کل بین الملل			
				۵۱. نبود امکانات ورزشی برابر در استان های مختلف			
	تناقضات رفتاری	P۱, P۷, P۱۰, P۱۵, P۱۶		۵۲. عدم همسویی کمیته ملی المپیک با وزارت ورزش			
				۵۳. عدم وجود تفکر استراتژیک و بلندمدت در حوزه فرهنگ و ورزش			
				۵۴. عدم یکپارچگی و کهنگی قوانین			
				۵۵. نداشتن ضمانت اجرایی تصمیمات شورای عالی ورزش			
				۵۶. عدم رعایت شیوه نامه های بین المللی المپیک توسط وزارت ورزش			
				۵۷. نبود قواعد و ضوابط و چارچوب مشخص برای اهداف دیپلماسی ورزشی			
				۵۸. عدم وجود قرارداد محکم برای رعایت ضوابط اخلاقی توسط ورزشکار			
				۵۹. نگاه حزبی و سیاسی در انتخابات مدیریت پست‌های ورزشی			
				۶۰. دخالت مجلس در انتخاب مدیران وزارت ورزش			
				۶۱. قدرت دهی بیش از حد به روسای فدراسیون ها			
	عوامل مدیریتی	P۱, P۳, P۵, P۸, P۱۰, P۱۲, P۱۴, P۱۵, P۱۶, P۱۹		۶۲. دخالت مستقیم دولت در ورزش و باشگاه داری			
				۶۳. وجود تعارضات برخی ارزش های کشور با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان			
				۶۴. وجود نگاه های حزبی و سیاسی در ورزش			
				عوامل سیاسی داخلی	P۵, P۶, P۸, P۱۰, P۱۳, P۱۵, P۱۹		۶۵. عدم وجود ضوابط اخلاقی توسط ورزشکار
							۶۶. عدم وجود تفکر استراتژیک و بلندمدت در حوزه فرهنگ و ورزش
							۶۷. عدم رعایت فرهنگ در بدنه ارگان های ورزشی
							۶۸. رشوه دهی مدیران نالایق به رسانه ها برای تمجید از آنها
							۶۹. عدم برخورد جدی با ورزشکاران در صورت عدم رعایت قوانین
							۷۰. نداشتن جایگاه واقعی اداره کل امور بین الملل
							۷۱. عدم نظارت و بازرسی و بازخواست مدیران
۷۲. ضعف اداره کل بین الملل							
۷۳. نبود امکانات ورزشی برابر در استان های مختلف							
۷۴. عدم همسویی کمیته ملی المپیک با وزارت ورزش							

				سیاست زندگی ورزش در سطح ملی و فراملی	۶۵		
				ناآگاهی و بی توجهی	ضعف در ارائه ارزش‌های مشخص	۶۶	
					عدم نگاه به ورزش به عنوان یک مکتب تربیتی	۶۷	
					عدم کارایی رسانه های ورزشی با وجود تعدد روزنامه های ورزشی	۶۸	
					عدم استخراج ارزشهای فرهنگی و ایدیولوژیک قابل ارائه از طریق ورزش	۶۹	
				بهره گیری از فناوری و رسانه	بهره گیری از فضای مجازی و بازی‌های الکترونیک ورزشی برای توسعه فرهنگی	۷۰	
					تولید محتوای فرهنگی جذاب	۷۱	
					استفاده از رسانه ها در جهت توسعه و ترویج مشارکت فرهنگی در ورزش	۷۲	
				هم افزایی	برگزاری جلسات منظم بین مسئولین ورزش کشور	۷۳	
					هماهنگی و همفکری با سفرا در کشور مقصد قبل از اعزام تیم	۷۴	
					هماهنگی بین وزارت ورزش، وزارت آموزش و پرورش، وزارت گردشگری، وزارت فرهنگ و سایر وزارتخانه های مرتبط برای توسعه فرهنگی	۷۵	
				تجربه آموزی	سازو کار بهره گیری از تجربیات مدیران قبلی	۷۶	
					بهره گیری و بومی سازی الگوهای جهانی	۷۷	
					شناسایی نقاط ضعف و قوت اقدامات فرهنگی در گذشته	۷۸	
				اتحاد آفرینی	بهره گیری از پتانسیل فکری سفرای کشور در جهت الگوگیری فرهنگی	۷۹	
					خواهرخواندگی با شهرهای کشورهای دیگر	۸۰	
					ارائه برنامه های فرهنگی جهان شمول در ورزش نه مختص به قشر خاص	۸۱	
					استفاده از بازیکنان خارجی در تیم های باشگاهی	۸۲	
				توانمندسازی نیروی انسانی	همکاری با کشورهای دارای قرابت فرهنگی و زبانی	۸۳	
					لژیونر شدن بازیکنان ایرانی در تیم های خارجی	۸۴	
					انتخاب افراد شایسته در پست های فرهنگی ورزش	۸۵	
					تغییر نگاه مسئولین به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش	۸۶	
					برگزاری دوره های تخصصی لازم در زمینه روابط بین الملل، پروتکل و تشریفات بین المللی	۸۷	
					بهره گیری از متخصصین برای ضابطه مند کردن اهداف دیپلماسی فرهنگی	۸۸	
					آموزش قوانین هر کشور و اعلام قوانین داخلی به مسئولین مقصد قبل از اعزام تیم ها	۸۹	
					استقلال مالی ورزش کشور	۹۰	
					تهیه استانداردهای اخلاقی و رفتاری برای ورزشکاران و مربیان	۹۱	
					کسب کرسی های بین المللی	۹۲	
				رعایت قوانین ورزشی بین المللی	۹۳		
				مدیریت و برنامه ریزی	حضور کمیته ورزش در کمیسیون فرهنگی ایران	۹۴	
					ثبات مدیریت	۹۵	
					دریافت تعهد حرفه ای از ورزشکار	۹۶	
					شرح وظیفه برای هریک از وزارتخانه های مرتبط با ورزش کشور و اعزام تیم	۹۷	
					تغییر نقش مالکیت دولت به نقش نظارتی	۹۸	
					تربیت ورزشکاران به عنوان سفیران فرهنگی	۹۹	

راهنمای عمل

مدیریت و برنامه ریزی بهینه

		P۲, P۳, P۴, P۵, P۶, P۷, P۹, P۱۲, P۱۳, P۱۴, P۱۷	ارزش سازی فرهنگی	۱۰۰. اعتقاد و پایبندی به سنت ها و ارزش ها در کلیه سطوح ورزشی ایران		
				۱۰۱. بهره گیری از ظرفیت های گردشگری و آثار باستانی		
				۱۰۲. سمبل سازی و نماد سازی از اسطوره های فرهنگی ورزشی		
				۱۰۳. تقدیر از ورزشکاران برتر در حوزه اخلاقی فرهنگی		
				۱۰۴. تدوین استانداردهای لازم فرهنگی در هوادار همچون فرهنگ اعتراض، فرهنگ حمایت و ...		
				۱۰۵. توسعه ورزش کارگری و کارمندی		
				۱۰۶. تقویت همبستگی و هویت ملی از طریق ورزش دانش آموزی و دانشجویی		
				۱۰۷. انجام مسئولیت اجتماعی توسط ورزشکار و باشگاه های ورزشی		
		P۵, P۹, P۱۳, P۱۶, P۱۷, P۱۸	ظرفیت سازی فرهنگی	۱۰۸. بهره گیری از ظرفیت بخش خصوصی در توسعه ورزش		
				۱۰۹. استفاده از پتانسیل فرهنگی استان ها و قومیت های مختلف		
				۱۱۰. تمرکز زدایی و بودجه بندی و توسعه زیرساخت بر اساس ورزش محبوب هر استان		
				۱۱۱. توسعه ورزش همگانی به عنوان زیربنای فرهنگی		
				۱۱۲. ارائه قابلیت های کشور از طریق میزبانی مسابقات با برنامه ریزی		
				۱۱۳. حمایت سخت افزاری و نرم افزاری از ورزشهای بومی کشور		
				۱۱۴. برگزاری جشنواره های متعدد ورزش بومی و محلی و استفاده از آن در مناسبات و مراسمات ملی		
				۱۱۵. همراهی وزیر ورزش با رئیس جمهور در سفرهای بین المللی		
				۱۱۶. توسعه زیر ساخت های ورزشی فرهنگی با حمایت دولت		
				۱۱۷. شروع آموزش ورزش های باستانی و اصول اخلاقی، فرهنگی در مدارس		
				۱۱۸. برگزاری مراسمات فرهنگی ورزشی و اجرای ورزش های بومی با دعوت از سفرای سایر کشورها		
				P۱, P۳, P۴, P۷, P۱۳, P۱۶, P۱۹	توسعه اجتماعی	۱۱۹. شکل دهی مثبت به افکار عمومی
						۱۲۰. بهتر شدن شرایط روانی افراد به دلیل مشارکت های جمعی
		۱۲۱. کاهش هولوغونیسیم در ورزش				
		۱۲۲. ارتقا فرهنگ مردم کشور				
		P۲, P۱۲, P۱۳, P۱۷, P۱۹	هویت سازی	۱۲۳. افزایش غرور ملی و احترام بین المللی		
				۱۲۴. انتقال فرهنگ بومی و محلی از طریق مشارکت افراد		
				۱۲۵. تربیت نسل ورزش دوست		
				۱۲۶. ایجاد سرمایه اجتماعی		
		P۱, P۳, P۹, P۱۰, P۱۶, P۱۸, P۱۹	پیامدهای اقتصادی	۱۲۷. جمع آوری منابع و بهره مندی از آنها		
				۱۲۸. کسب میزبانی رویدادهای بزرگ		
				۱۲۹. توسعه صنعت گردشگری ورزشی		
				۱۳۰. جلب توجه رسانه های		
۱۳۱. جذب سرمایه گذاران						

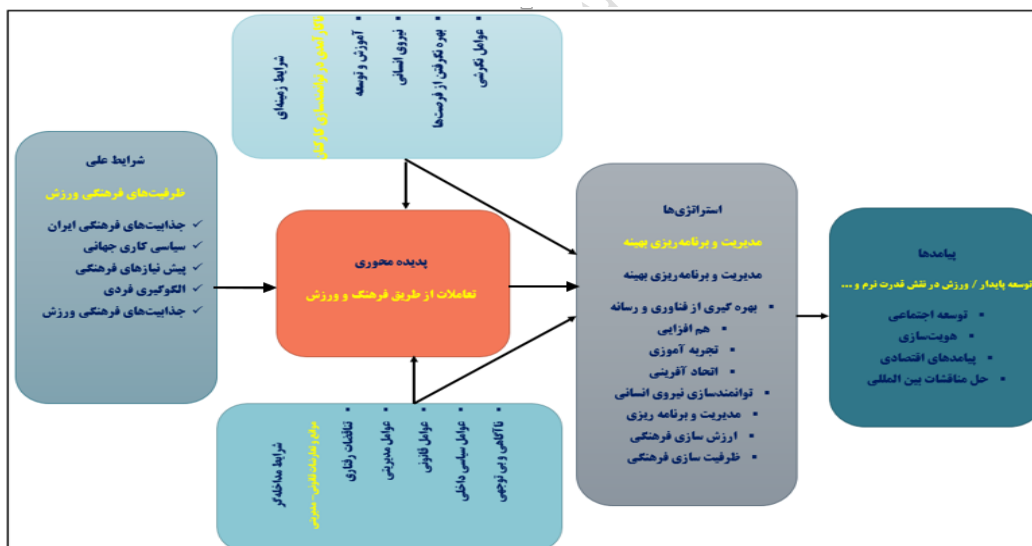
		P۲, P۴, P۵, P۶ , P۷, P۸, P۹, P ۱۰	حل مناقشات بین المللی	توانایی دیپلماسی ورزشی در حل گره های سیاسی بین کشورها	۱۳۲.
				کاهش منازعات سیاسی در زمان برگزاری مسابقات جهانی ورزش	۱۳۳.
				توسعه فرهنگ و صلح	۱۳۴.

کدگذاری محوری:

کدگذاری محوری فرآیند ربطدهی مقوله‌ها به زیرمقوله‌ها و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری به دلیل اینکه حول محور مقوله تشریح می‌شود، محوری نام دارد. در این مرحله یکی از مقوله‌ها به عنوان محور انتخاب شده و در مرکز توجه قرار می‌گیرد و سایر مقوله‌ها بطور نظری به آن ارتباط داده می‌شوند. ارتباط بین مقوله محوری با سایر مقوله‌ها در پنج مرحله امکان تحقق می‌یابد. این مقوله‌ها عبارتند از: شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و بسترساز، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها

کدگذاری انتخابی:

پس از اینکه تمامی داده‌ها کدگذاری باز و محوری شدند، نوبت به گروه‌بندی آن‌ها رسید. در واقع هدف نظریه‌پردازی بنیادی، تولید نظریه است، نه توصیف صرف پدیده. برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه، طبقه‌ها باید بطور منظم به یکدیگر مرتبط شوند. کدگذاری انتخابی بر اساس نتایج دو مرحله قبلی کدگذاری، مرحله اصلی نظریه‌پردازی است. در گروه‌بندی کدها، کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شده و سپس گروه‌های ایجاد شده با یکدیگر مقایسه شدند تا گروه‌های اصلی و ابعاد هر یک شناسایی و استخراج گردند. البته در این مرحله مراجعه به ادبیات نظری پژوهش کمک زیادی به هرچه دقیق‌تر شدن گروه‌بندی‌ها کرد. حال با مشخص شدن موارد مذکور، با جای‌گذاری مقوله‌ها در الگوی پارادایمی، مدل مفهومی این پژوهش در شکل (۱) ارائه شده است.

شکل ۱: مدل پارادایمی نهایی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بررسی عوامل علی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد، ظرفیت‌های فرهنگی ورزش سبب توسعه و ترغیب دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران یا به عبارتی سبب تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش می‌گردد، ظرفیت‌های فرهنگی ورزش از طریق؛ جذابیت‌های فرهنگی، سیاسی-کاری جهانی، پیش‌نیازهای فرهنگی، الگوگیری فردی و جذابیت‌های فرهنگی ورزش، باعث بهبود و توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش می‌گردد. نتایج تحقیق حاضر در خصوص عوامل اصلی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران با نتایج تحقیقات هایس (۲۰۲۴)، چناری بخشی و همکاران (۱۳۹۸)، میریوسفی وسلاجقه (۱۳۹۷)، ژائو و کنی‌جی‌نیگ (۲۰۲۱)، گرامولزی و دوسزی (۲۰۲۱) همسو می‌باشد، اما در این مورد تحقیق ناهمسو در این خصوص مشاهده نگردید. در تبیین این

همسویی باید گفت که به منظور توسعه دیپلماسی فرهنگ ورزش باید از ظرفیت‌های فرهنگی، پیش نیازهای فرهنگی و جذابیت‌های فرهنگی و جذابیت‌های فرهنگی ورزش استفاده نمود. ورزش این قابلیت را دارد که به عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل نماید. لذا وزارت ورزش و جوانان باید به دنبال استفاده از رشته‌های ورزشی، رویدادهای ورزشی و ورزشکاران در تلاش برای ایجاد تصویر یا ایجاد رابطه با دیگر کشورها باشد. علاوه بر این باید به مواردی همچون سنت‌های عامه مردم، آداب و رسوم، شعار و اخلاقیات، ارزش‌ها، عقاید و بینش حاکم بر جامعه ایرانی، توجه ویژه داشت، چرا که فرهنگ تحت تاثیر این موارد می‌باشد. نتایج تحقیق بیداله‌خانی (۱۴۰۰) نشان داد که کشور نروژ با وجود ضعف‌های مهم ژئوپلیتیکی از جذابیت و محبوبیت بالایی در سطح نظام بین‌المللی برخوردار گردیده است. کشور نروژ توانسته با بهره‌گیری از فرهنگ و از طریق ابزارهای دیپلماسی فرهنگی شهرت و محبوبیت بین‌المللی مثبتی کسب کند.

ورزش از نظر ماهوی و ذاتی، امری فرهنگی است و توجه به توسعه فرهنگی آن از اهمیت بالایی برخوردار است. از آنجا که فرهنگ، زیربنای تمامی تغییرات و تحولات در جامعه است، مسلماً توسعه فرهنگی ورزش نیز در این زمینه تابعی از فرهنگ و توسعه فرهنگی در سطح کلان می‌باشد. لذا همراه کردن دیپلماسی ورزشی با روابط فرهنگی از جمله مؤلفه‌های مولد قدرت نرم می‌باشد و ورزش بستری مناسب برای ارائه و ظهور خرده فرهنگ‌های کشورهای مختلف به‌ویژه میزبانان رویدادهای بزرگ ورزشی است. در واقع کشورها از طریق نمایش فرهنگ خود در رویدادهای بزرگ ورزشی می‌توانند به قبض و بسط جایگاه خود در عرصه بین‌المللی بپردازند. هاپس (۲۰۲۴)، معتقد است که دیپلماسی ورزشی، شکلی جذاب و ارزشمند از قدرت نرم است.

همچنین عامل مهم و تاثیرگذار دیگر، الگوهای فردی در توسعه دیپلماسی، دیپلماسی ورزشی و دیپلماسی فرهنگی ورزش نقش بسزایی دارند. حضور ورزشکاران (رفتار مسئولانه اسطوره‌هایی همچون تختی، علی دایی، ورزشکاران زن محجبه، حضور خانم ساره جوانمردی بهره‌فرزندش برای دریافت مدال قهرمانی در مسابقات پارالمپیک آسیایی هانگژو به‌عنوان نماد احترام گذاشتن زن به نقش خانواده و نقش مادری)، مریبان و اسطوره‌های ورزشی ایران به عنوان سفیر غیررسمی ایران علاوه بر ایجاد تفاهم بین مردم ایران و سایر کشورها، باعث نفوذ فرهنگی ایران و فراتر از آن، دیپلماسی و روابط مطلوب ایران با سایر کشورها خواهد شد.

از سوی دیگر، مولفه مهم دیگری که می‌تواند در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران عامل تاثیرگذاری باشد، ارتباطات فراملی و کسب کرسی‌های بین‌المللی می‌باشد که به‌عنوان یکی از منابع قدرت غیرملموس و ابزاری برای دستیابی به اهداف ایران در عرصه بین‌الملل و روابط و جلوگیری کننده از برنامه‌ها و اهداف سیاسی کاری جهانی می‌باشد. این امر در تعمیق و نهادینه کردن روابط ایران با سایر کشورها و ایجاد بستر مناسب برای میزبانی رقابت‌های ورزشی و ارتقاء و تعمیق روابط می‌باشد. حضور در عرصه‌ها و کرسی‌های بین‌المللی باعث رفع چالش‌های حضور برخی رشته‌های ورزشی، حضور بانوان محجبه به رقابت‌های بین‌المللی، کسب میزبانی در رویدادهای بین‌المللی و اشاعه ارزش‌های ایرانی-اسلامی و روشن شدن مواضع فرهنگی و ملی، تغییرنگرش‌های منفی و تبلیغات موثر خواهد شد.

نتایج بررسی عوامل زمینه‌ساز در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد، ناکارآمدی در توانمندسازی کارکنان از طریق آموزش و توسعه، نیروی انسانی، بهره‌نگرفتن از فرصت‌ها و عوامل نگرشی می‌تواند بر راهبردهای توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش اثرگذار باشد. این شرایط بستر حاکم بر سازمان‌های متولی و ذی‌نفعان حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران بوده و بر راهبردهای توسعه فرهنگی ورزش ایران تأثیر می‌گذارند. براساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان یکی از عواملی که می‌تواند سبب افزایش توانمندی در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران شود بحث آموزش و توسعه می‌باشد. با توجه به اینکه سازمان‌های بسیاری در حوزه فرهنگ دینفع می‌باشند اما در این حوزه به دلیل ناکارآمدی سیستم آموزشی، توسعه فرهنگی دچار مشکل گردیده و لذا دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نتوانسته موفقیت لازم را داشته باشد. این نتیجه با نتایج تحقیق محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، ناهمسو می‌باشد. در تبیین این ناهمسویی باید گفت که منابع انسانی اعم از مدیران و کارکنان نقش پررنگی در توسعه سازمان‌ها و نهادها دارند و توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش نیز از این قاعده مستثنی نبوده و مدیران و کارکنان وزارتخانه‌های ذی‌نفع در حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش برای انجام فعالیت‌های بین‌المللی و کسب کرسی‌ها نیازمند آموزش و توسعه می‌باشند. علاوه بر این، تاثیر

آموزش بر رفتارهای فرهنگی افراد به ویژه در حوزه‌ی ورزش بسیار با اهمیت و اثرگذار می‌باشد. این آموزش در مراکز آموزشی توسط مدارس و دانشگاه‌ها و از طریق آموزش آداب و رسوم و شعائر و اخلاقیات و ارزش‌ها آغاز می‌گردد. در ادامه و در باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی و مراکز فرهنگی و شهرداری این آموزش را از طریق الگو برداری، ارتباطات فردی و اجتماعی، حقوق و تکالیف میان افراد و گروه‌ها دنبال خواهد شد.

براساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان عامل مهم و اثرگذار دیگر، **نیروی انسانی** یا سرمایه انسانی است که می‌تواند گامی بلند در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران داشته باشد. به جرات می‌توان گفت که یکی از دلایل اصلی عدم موفقیت در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش در طول این سال‌ها نبود نیروی انسانی کارآمد و با سابقه در مباحث فرهنگی و ورزشی و عدم آشنایی به اصول روابط دیپلماتیک می‌باشد. همین عامل در آموزش و انتقال سنت‌ها، آداب و رسوم، ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی جامعه و فرهنگ ایرانی-اسلامی، پیشبرد اهداف توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، بهره‌گیری از فرصت‌ها، کسب کرسی‌های بین‌المللی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نیز بسیار تاثیرگذار می‌باشد. این نتیجه با نتایج تحقیق محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، قادری و همکاران (۱۴۰۱) همسو می‌باشد. چرا که توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی نیازمند آموزش و پرورش، بهره‌گیری از مدیران و افراد توانمند در حوزه فرهنگی و ورزشی، آشنایی به قوانین و اصول روابط دیپلماتیک، بهره‌گیری از فرصت‌های مطالعاتی، آشنایی به زبان بین‌المللی، کسب کرسی‌های بین‌المللی و ... می‌باشد.

علاوه بر این استفاده از ورزشکاران نخبه و افراد فعال در جوامع بین‌المللی ورزشی نیز می‌تواند گام مهمی در جهت ارتقاء دیپلماسی و توسعه روابط داشته باشند. نخبگان و ورزشکاران طراز اول به‌عنوان دیپلمات‌های ورزشی به نوعی نمایندگان فرهنگی کشورهای خود نیز به حساب می‌آیند که فرهنگ کشور خود را در جهان به نمایش می‌گذارند.

عامل مهم و زمینه‌ساز توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، **عوامل نگرشی** می‌باشد. ارتباطات و تعاملات با کشورهای دیگر نیاز به تغییر نگرش در این حوزه دارد. در وهله نخست وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذینفع در حوزه فرهنگ، ورزش و دیپلماسی باید رویکرد منفعلانه و تزئینی خود را تغییر دهند و اقدامات راهگشا و اثربخشی را در پیش بگیرند. بدین منظور باید تغییر نگرشی در نهادهای سیاست‌گذار، ناظر و هماهنگ‌ساز و به ویژه در بحث قانون‌گذاری در عرصه بین‌الملل و دیپلماسی فرهنگی ورزش نیز صورت بگیرد. چرا که این موارد می‌توانند با شکل دادن به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش و رویدادهای ورزشی بستری برای پیشبرد اهداف دیپلماسی در سطح بین‌المللی فراهم نمایند. لذا توسعه دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش نیازمند، نگاه ملی و عزم جدی در مسئولین، عدم محدود شدن صرف به مسایل فرهنگی مختص به قشر خاص، داشتن نگاه مسئله محور و خلاقانه به مسائل فرهنگی ورزشی و کیفیت‌گرایی، همکاری سازنده بین سازمان‌های ذینفع در فرهنگ و ورزش و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش توسط این سازمان‌ها، می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقاء دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران امیدوار بود. این نتیجه با نتایج تحقیق کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، محمدی و همکاران (۱۴۰۱)، موسوی گرگری و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد.

نتایج بررسی عوامل مداخله‌گر در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد، عواملی که سبب تسهیل یا مانع از توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌گردد، موانع و تعارضات قانونی-مدیریتی می‌باشد. این عامل از طریق تناقضات رفتاری، عوامل مدیریتی، عوامل قانونی، عوامل سیاسی داخلی و ناآگاهی و بی‌توجهی مانعی در روند توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش خواهد شد. نتایج تحقیق حاضر موید این امر بود که از جمله موانعی که بر سر راه توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران وجود دارد شامل؛ تناقضات رفتاری، عوامل قانونی، عوامل سیاسی داخلی، ناآگاهی و بی‌توجهی می‌باشد که با نتایج تحقیقات جوادپور و راسخ (۱۳۹۸) و پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸) همسو می‌باشد. در تبیین این همسویی باید گفت که بدلیل نبود قواعد و ضوابط و چارچوب مشخص برای اهداف دیپلماتیک ورزش، نبود جایگاه مشخص برای دیپلماسی در ورزش، ناهماهنگی و ناهمخوانی شرایط موجود با رویکردهای بین‌المللی، عدم حمایت از جایگاه اشخاص صاحب کرسی‌های بین‌المللی و ناهماهنگی میان متصدیان و پست‌های اداره امور بین‌المللی، همراستا نبودن گفتار و رفتار مبلغان فرهنگی و مسئولین، مانع استفاده از ظرفیت بالقوه در ورزش را با چالش‌های جدی مواجه کرده است. همچنین بدلیل داشتن نگاه حزبی و سیاسی، دخالت مجلس در انتخاب مدیران سازمان‌ها و وزارتخانه‌های ذینفع

در حوزه فرهنگ، قدرت‌دهی بیش از حد به روسای فدراسیون‌ها، دخالت مستقیم دولت در ورزش و باشگاه‌داری، وجود تعارضات برخی ارزش‌های ایران با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان و سیاست‌زدگی ورزش در سطح ملی و فراملی مزید بر علت شده و جلوی توسعه تعاملات فرهنگی ورزش شده است. لذا برای استفاده از ظرفیت فرهنگی با رویکرد ورزش و برای ارتباط با دیگر کشورها و برقراری ارتباط سازنده و تعامل بهره‌ور، می‌توان از پتانسیل‌های فرهنگی و مبنای قرار گرفتن حاکمیت دستگاه‌های سیاست‌گذار در امر فرهنگ استفاده نمود و به عنوان ابزاری کارآمد و مؤثر در بهبود تصویر ایران اسلامی در جامعه بین‌الملل و افزایش ارتقای قدرت نرم ایران بهره برد. عامل مهم و تسهیل‌کننده دیگر در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح می‌باشد که می‌تواند حرکت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران را منظم‌تر نموده روند توسعه آن را با سرعت بیشتر دنبال کند.

نتایج بررسی راهبردهای (استراتژی‌های عمل) توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد، تحت تأثیر شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر، از طریق مدیریت و برنامه‌ریزی بهینه توسط ذینفعان باعث بهبود و توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران خواهد شد. این استراتژی با بهره‌گیری از فناوری و رسانه، هم‌افزایی، تجربه‌آموزی، اتحاد آفرینی، توانمندسازی نیروی انسانی، مدیریت و برنامه‌ریزی، ارزش‌های فرهنگی و ظرفیت‌سازی فرهنگی میسر خواهد شد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، قادری و همکاران (۱۴۰۱)، کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۳۹۹)، پیمان‌فر و همکاران، جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸)، اژدری و همکاران (۱۳۹۶)، ژائو و کنی‌جی‌نیک (۲۰۲۱)، آختمروف و آمینوا (۲۰۲۰)، ترانکوز و هیبر (۲۰۱۷)، همسو می‌باشد. بنظر می‌رسد دلیل همسویی نتایج تحقیقات انجام گرفته با تحقیق حاضر به این خاطر می‌باشد که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش متاثر از عوامل و سازمان‌های مختلف در حوزه فرهنگ من جمله، آموزش و پرورش، وزارت علوم، وزارت ورزش و جوانان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک و شهرداری‌ها می‌باشد. لذا با استفاده از هم‌افزایی و هماهنگی بین سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مرتبط و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزشی و الگوسازی از طریق آموزش و مبادله تجربیات از طریق افراد سرآمد و آموزش‌دیده، ظرفیت‌های فرهنگی و هویت فرهنگی ایران را بیش از پیش هویدا نمود. همچنین با توجه به گستره فرهنگ و عوامل و سازمان‌های تاثیرگذار در آن، مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح در گرو خلق و بهره‌گیری از الگوهای راهبردی متناسب می‌باشد. مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی که جنبه‌های متفاوت این پدیده را در بر گرفته و متأثر از ارزش‌های جامعه ایرانی و به دنبال تدوین نقشه راه توسعه آن باشد. بنابراین برای پیشبرد اهداف در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نیازمند جذب و توانمندسازی مدیران در راستای کسب کرسی‌های بین‌المللی، میزبانی رویدادهای بین‌المللی، تهیه استانداردهای اخلاقی و رفتاری برای ورزشکاران و مربیان، رعایت قوانین ورزشی بین‌المللی، حضور کمیته ورزش در کمیسیون فرهنگی، ثبات مدیریت، انتخاب افراد شایسته در پست‌های فرهنگی ورزش، تغییر نگاه مسئولین به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش، برگزاری دوره‌های تخصصی لازم در زمینه روابط بین‌الملل، بهره‌گیری از متخصصین برای ضابطه‌مند کردن اهداف و آموزش قوانین، استفاده از ظرفیت اسطوره‌ها و قهرمانان ورزشی، ارتباطات فراملی تیم‌ها، مربیان و ورزشکاران اشاره کرد.

علاوه بر این، کشورها از طریق نمایش فرهنگ خود در رویدادهای مختلف علی‌الخصوص رویدادهای ورزشی به قبض و بسط جایگاه خود در عرصه بین‌الملل می‌پردازند، لذا به منظور شناساندن ظرفیت‌های فرهنگی ایران اسلامی باید از فناوری، رسانه‌ها، فضای مجازی و تولید محتوا در جهت معرفی و ترویج فرهنگی ایرانی-اسلامی استفاده نمود. رسانه علاوه بر معرفی ویژگی‌های فرهنگی ایران، در انتقال ارزش‌ها، آداب و رسوم (حضور ورزشکاران علی‌الخصوص بانوان محجبه در مسابقات رسمی) می‌تواند نقش بسزایی داشته باشد. از طرف دیگر، باید گفت که فرهنگ یک ملت تحت تاثیر بینش‌ها، عقاید حاکم و ارزش‌ها، اهداف و آرمان‌های اجتماعی می‌باشد. عبارتی دیگر فرهنگ الگوی یکپارچه‌ای از عقاید، رفتارها است که بستگی زیادی به ظرفیت‌های فکری و یادگیری اجتماعی است. چرا که ورزش این پتانسیل را دارد که بر طرز فکر و رفتار مشترک توده‌ها تأثیر بگذارد و فرصت‌هایی را برای ارتباط مردم با مردم فراهم کند که به طور متناوب بر تفکر سیاسی تأثیر می‌گذارد. همین امر باعث ایجاد اعتماد و همبستگی افراد جامعه نیز خواهد شد.

لذا با استفاده از این راهبرد و به کمک اسطوره‌های ورزشی (رفتار مسئولانه اسطوره‌هایی همچون تختی، علی دایی و ...) می‌توان در ایجاد همبستگی داخلی نیز استفاده نمود.

نتایج بررسی پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد، پیامد و نتایج حاصل از بکارگیری راهبردهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران باعث توسعه پایدار/ ورزش در نقش قدرت نرم می‌گردد و پیامد راهبردهای پیشنهادی باعث بهبود و توسعه اجتماعی، هویت‌سازی، توسعه اقتصادی و حل مناقشات بین‌المللی می‌گردد. اگر ذینفعان، استراتژی‌های توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران را به درستی تدوین نموده و فرآیندها و مسیرهای مناسبی را ارائه نمایند، اگر این فرایندهای اتخاذ شده خروجی مناسبی داشته باشند، می‌توانند منجر به پیامدهایی شوند که باعث بهبود و توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش منتج خواهد شد. اولین پیامد حاصل از اجرای استراتژی‌های پیشنهادی در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، پیامد توسعه اجتماعی بود. نتایج تحقیق حاضر در خصوص پیامد اجتماعی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران با نتایج تحقیقات مین و چو (۲۰۱۹)، سبزی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. بنظر می‌رسد دلیل احتمالی همسویی به این خاطر باشد که رفتار انسانی و ارزش‌های انسانی ورزشکاران و اسطوره‌های ورزشی ایران در رقابت‌های بین‌المللی و جهانی در غالب بازی جوانمردانه (غلامرضا تختی و ...) علاوه بر توسعه مفاهیم فرهنگی در عرصه‌ی جهانی، پیامدهای مناسبی در حوزه داخلی نیز داشته باشد.

علاوه بر این، ورزش به عنوان ابزاری دیپلماتیک و تعاملات فرهنگی عامل مهمی در آشتی یا اتحاد، اعتمادسازی، اقناع و جلب مشارکت خواهد بود. همچنین با توجه به فشار گسترده تبلیغات منفی علیه ایران، استفاده از ابزار ترویج دیپلماسی فرهنگی ورزش از جمله سفیران ورزشی، برگزاری مسابقات دوستانه می‌تواند تا حدودی این حجم تبلیغات منفی را کاهش داده و ارتباطات ایران با سایر کشورها را پیوند دهد. چرا که ایجاد حس صلح و دوستی می‌تواند زمینه را برای کاهش تنش و تبلیغات منفی علیه ایران فراهم سازد و دیدی مثبت را برای جهانیان القا داده و باعث احترام بین‌المللی خواهد شد. در نتیجه این امر باعث بهبود و تصحیح تصویر ایران، تقویت دوستی، افزایش صلح، تحقق اهداف، مخاطب‌پذیری، انتقال فرهنگ بومی - محلی و اقلیمی ایران نیز خواهد شد. لذا باید گفت که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در حوزه پیامد توسعه اجتماعی موجب شکل‌دهی مثبت به افکار عمومی، بهتر شدن شرایط روانی و توسعه فرهنگی از طریق ورزش خواهد شد.

از طرف دیگر، نتایج تحقیق حاضر در خصوص هویت‌سازی به‌عنوان یکی از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران با نتایج تحقیقات هایس (۲۰۲۴)، گرامولزی و دوسزی، ژائو و کنی‌جی‌نیگ (۲۰۲۱)، اشنایدر (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. به‌نظر می‌رسد دلیل احتمالی همسویی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات انجام شده به این خاطر باشد که فرهنگ یک ملت، بیش از هر چیز تحت تاثیر بینش‌ها و عقاید حاکم بر آن می‌باشد و ورزش می‌تواند به‌عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل کند. تصویب مجوز حضور زنان محجبه‌ی ایرانی (به‌عنوان بخشی از هویت ایرانی - اسلامی) در میادین بین‌المللی نمونه بارزی از اشاعه بینش ایرانی - اسلامی در ورزش است.

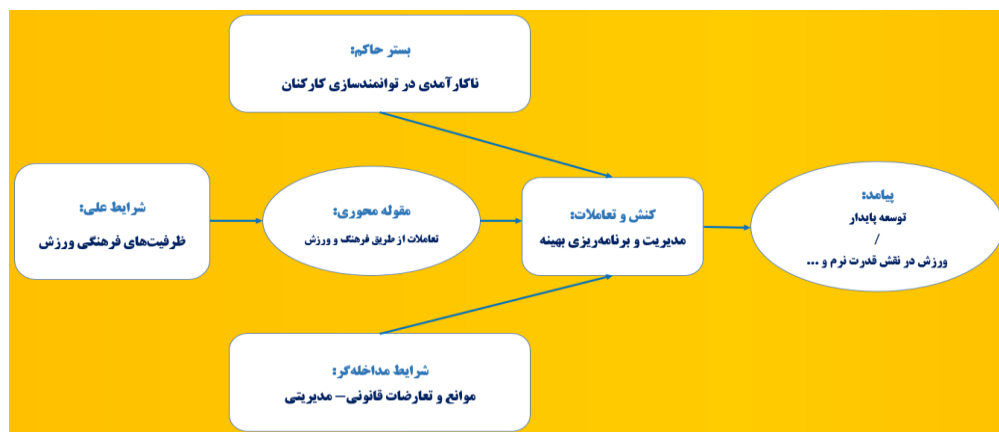
علاوه بر این رفتار فرهنگی قهرمانان به‌عنوان شخصیت نمادین یک ملت، متاثر از عوامل متعددی همچون ارزش‌ها، آرمان‌های اجتماعی، سنت‌ها، آداب و رسوم و اخلاقیات می‌باشد. به‌طور مثال خصایص پهلوانی و جوانمردی که امروزه منجر به لزوم تدوین دستورالعمل‌هایی برای انجام دادن رقابت‌های جوانمردانه در فدراسیون‌های ورزشی جهان شده ذکر کرد. همچنین توجه و حفظ محیط زیست به‌عنوان یک فرهنگ عامه‌پسند در بین ملل مختلف که نمونه بارز آن تصویر یوزپلنگ در حال انقراض ایرانی در مسابقات جام جهانی فوتبال بر روی پیراهن تیم ملی فوتبال ایران بود.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص پیامد اقتصادی به‌عنوان یکی از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش با نتایج تحقیقات گرفته توسط، محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)، همسو می‌باشد. به‌نظر می‌رسد دلیل احتمالی این همسویی به این خاطر باشد که ورزش پدیده‌ای فراگیر بوده و به دلیل جذابیتی که بین ملت‌ها دارد، فرصت تعامل با فرهنگ‌های دیگر ملل را تسهیل کرده و زمینه را جهت تفاهم و ارتباط بیشتر را نیز فراهم می‌سازد، همین امر باعث کاهش تحریم‌های مختلف علی‌الخصوص تحریم‌های اقتصادی چند سال اخیر خواهد شد. همین امر زمینه‌های مناسبی برای ایران

فراهم آورده تا از این طریق علاوه بر افزایش روابط، باعث گسترش دیگر زمینه‌ها و منافع اقتصادی ایران از طریق میزبانی مسابقات خواهد شد. لذا براساس نتایج بدست آمده باید گفت که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در حوزه پیامد اقتصادی موجب جمع‌آوری منابع و بهره‌مندی از آنها، کسب میزبانی رویدادهای بزرگ و جذب سرمایه‌گذاران خواهد شد.

از طرف دیگر نتایج تحقیق مروات و همکاران (۲۰۲۴) که به بررسی نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقای صلح در چشم اندازهای جهانی، پرداخته‌مید این امر می‌باشد که یکی از مواردی که به طور مستقیم بر سودمندی دیپلماسی ورزشی اثرگذار می‌باشد، در دسترس بودن منابع مالی برای انجام سریع رویدادهای ورزشی است.

یکی دیگر از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، **حل مناقشات بین‌المللی** می‌باشد که با نتایج تحقیقات صورت گرفته توسط، مروات و همکاران، دویینسکی (۲۰۲۴)، موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)، ژائو و کنی‌جی‌نیگ (۲۰۲۱)، آتختمروف و آمینوا (۲۰۲۰)، قادری و همکاران (۱۴۰۰)، سبزی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. به نظر می‌رسد دلیل احتمالی این همسویی به این خاطر باشد که ورزش با فراهم کردن بستری کارآمد برای طرفین درگیر در مناقشه، نقش بسیار مثبتی در مدیریت تعارض دارد. دیپلماسی ورزشی توانسته تنش را کاهش دهد و وضعیت درگیری را عادی کند. دیپلماسی کریکت بین هند و پاکستان گواهی بر مثبت بودن ورزش است. کریکت محبوب‌ترین بازی در هر دو کشور بوده است تا جایی که کریکت به منبع پیوندهای زناشویی بین مردم دو کشور نیز تبدیل شده است. همچنین حضور در مسابقات و عرصه‌های ورزشی بین‌المللی می‌تواند منجر به شکل‌گیری روابط نزدیک و صمیمانه‌تر بین ایران با سایر کشورها شده و می‌تواند صلح و دوستی را افزایش دهد. نمونه بارز آن بازی ایران و آمریکا بود که در یک فضای دوستانه و عاری از اختلافات موجود میان دو کشور برگزار شد و حتی زمزمه‌هایی از صلح میان دو کشور وجود داشت. هنگامی که ورزشکاران ایران همچون دیگر کشورها برای شرکت در مسابقات ورزشی جهانی، المپیک، قاره‌ای یا مسابقات دوستانه گرد می‌آیند و وارد میدان‌های ورزشی می‌شوند، برای آنها فرصتی مهیا می‌شود که از مرزهای ملی بگذرند و به برقراری روابط دوستانه در صحنه‌های بین‌المللی مبادرت ورزند و این خود، در تحکیم مبانی صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در سطح جهان تأثیر دارد. این امر بستری را برای کاهش تحریم‌ها و دشمنی‌ها را فراهم آورده و زمینه‌ای ایجاد می‌کند تا کشورها روابط دیپلماتیک خود را با ایران از سر بگیرند. لذا با توجه به نتایج تحقیق و مطالب بیان شده، توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران موجب حل گره‌های سیاسی بین ایران با سایر کشورها، کاهش منازعات سیاسی و توسعه فرهنگ و صلح خواهد شد. لذا در پاسخ به سوال اصلی تحقیق مبنی بر طراحی مدل توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و با توجه به مدل اولیه و الگوی مستخرج از تحقیق می‌توان گفت که، به‌منظور توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و معرفی هویت فرهنگ ایرانی-اسلامی، عوامل و سازمان‌های متعددی دخیل و اثرگذار می‌باشند، اما با این وجود درک موضوع فرهنگی با رویکرد ورزش از پختگی کامل برخوردار نبوده، به همین خاطر و به‌منظور ایجاد مجموعه‌ای منسجم و متوازن از عوامل تعیین کننده در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و اشاعه یک خط‌مشی مناسب فرهنگی، الگوی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران ارائه گردید تا بتوان از طریق آن توانایی‌ها و ظرفیت‌های ورزش در تغییر و ارائه تصویر ایران فرهنگی استفاده نمود. لذا جهت دستیابی به هدف نهایی که همانا توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران حائز اهمیت می‌باشد، هم‌افزایی سازمان‌های متولی و ذینفع در امر دیپلماسی فرهنگی ورزش، با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی ورزش، توانمندی نیروی انسانی در معرفی، انتقال و اشاعه ارزش‌ها، آداب و رسوم، عقاید حاکم بر فرهنگ ایرانی-اسلامی، رفع موانع و تناقضات قانونی و مدیریتی و استفاده از راهبرد مدیریت و برنامه‌ریزی بهینه علاوه بر توسعه تعاملات و بهبود دیپلماسی فرهنگی باعث توسعه پایدار (توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی)، بهبود و ارتقای هویت ایرانی-اسلامی و حل مناقشات بین‌المللی خواهد شد.

شکل ۱: الگوی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران

فهرست منابع

۱. اژدری، لیلا؛ فرهنگی، علی اکبر؛ صالحی امیری، سیدرضا؛ سلطانی فر، محمد. (۱۳۹۶). مدل دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران. مطالعات فرهنگ - ارتباطات، دوره هجدهم، شماره سی و هشتم، صص ۶۷-۱۰۲.
۲. بخشی چناری، امین رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۸). ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، سال ششم، شماره ۲۳، صص ۱۵-۲۲.
۳. بیداله‌خانی، آرش. (۱۴۰۰). ساخت‌بندی تصویر ملت؛ دیپلماسی فرهنگی نروژ و جذابیت‌های بین‌المللی. پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل، سال دهم، شماره ۱، صص ۵۹-۹۱.
۴. بصیری، محمدعلی؛ خوانساری فرد، فهیمه. (۱۳۹۵). تبیین جایگاه دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قفقاز جنوبی. فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، سال دوازدهم، شماره سی و پنجم، صص ۷۰-۱۰۴.
۵. پیمان فر، محمدحسن؛ الهی، علیرضا؛ سجادی‌پور، سید محمد کاظم؛ حمیدی، مهرزاد. (۱۳۹۸). تبیین دیپلماسی ورزشی با استفاده از الگوی پارادایمی: مطالعه ای کیفی. مدیریت ورزشی، دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۵۹-۷۵.
۶. جوادی‌پور، محمد؛ راسخ، نازنین. (۱۳۹۸). نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی-اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران. مدیریت ورزشی، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۲۱۹-۲۳۴.
۷. حسینی عسگرآبادی، مریم؛ حیدری‌نژاد، صدیقه؛ رومی، فرشاد؛ مرعشیان، سیدحسین. (۱۳۹۹). شناسایی راهبردهای موثر بر دیپلماسی عمومی ایران از طریق ورزش و پیامدهای آن. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۱۵۳-۱۶۸.
۸. درخشه، جلال؛ اسماعیلی کلیشمی، علیرضا. (۱۳۹۶). دیپلماسی فرهنگی و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در ایتالیا؛ فرصت‌ها، تهدیدها و راهبردها. فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، سال هفتم، شماره دوم، صص ۲۷-۵۳.
۹. سبزی، زهره؛ شریعتی فیض‌آبادی، مهدی؛ صابونچی، رضا. (۱۳۹۹). طراحی مدل مفاهیم اثرگذار دیپلماسی ورزش بر توسعه روابط ایران و ایالات متحده. مدیریت ورزشی، ۱۲(۴): ۱۱۱۹-۱۱۴۰.

۱۰. سبزی، زهره؛ شریعتی فیض آبادی، مهدی؛ صابونچی، رضا. (۱۳۹۹). طراحی مدل مفاهیم اثرگذار دیپلماسی ورزش بر توسعه روابط ایران و ایالات متحده. **مدیریت ورزشی**، ۱۲(۴): ۱۱۱۹-۱۱۴۰.
۱۱. شریعتی فیض آبادی، مهدی (۱۳۹۹). جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی؛ دوگانه ورزش در عرصه بین‌المللی. فصلنامه **مطالعات راهبردی**، شماره ۹، صص ۲۰۵-۲۳۳.
۱۲. صباغیان، علی. (۱۳۹۴). دیپلماسی ورزشی. **مطالعات فرهنگ-ارتباطات**، سال شانزدهم، شماره سی و یکم، صص ۱۳۵-۱۵۵.
۱۳. فرزی، حامد؛ دعباسی، همایون؛ زردشتیان، شیرین. (۱۳۹۴). تبیین رابطه هوش سازمانی و چابکی سازمانی با کارآفرینی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان ایران. **مدیریت ورزشی**، دوره ۷، شماره ۵، صص ۷۱۲-۷۲۹.
۱۴. قادری، منصور؛ سپهرنیا، رزیتا، صالحی امیری، سیدرضا؛ رضایی، علی اکبر. (۱۴۰۰). طراحی الگوی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ورزش با تاکید بر حوزه سیاسی و ورزشی. **مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش**، دوره هشتم، شماره ۲۹، صص ۴۹-۶۱.
۱۵. قوچوند، مهیار. (۱۳۹۸). اثر اعتماد نهادی بر عملکرد با نقش میانجی آنومی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان. رساله دکتری، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد همدان.
۱۶. کریمی، ابراهیم؛ اصفهانی‌نیا، اکرم؛ احمدی، مجتبی؛ یای، ناصر. (۱۴۰۱). شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی توسعه دیپلماسی فرهنگی در ورزش. **نشریه پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی**، مقالات آماده انتشار.
۱۷. کیانی، شهزاد. (۱۳۹۴). ارتباط بین سرمایه اجتماعی و تعهد سازمانی با توانمندسازی کارکنان فدراسیون-های ورزشی منتخب. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامشهر.
۱۸. محمدحسن، فهیمه؛ هنری، حبیب؛ فراهانی، ابوالفضل، صفائی، علی محمد؛ باقریان فرح آبادی، محسن. (۱۴۰۲). ارائه مدل توسعه دیپلماسی از طریق ورزش. **نشریه مدیریت ورزشی**، ۲(۴)، صص ۱۹-۳۵.
۱۹. موسوی گرگری، سیده شیما. (۱۳۹۹). طراحی مدل عوامل اثرگذار بر ارتقا دیپلماسی ورزشی ایران. رساله دکتری، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان.
۲۰. محمدی، معصومه؛ رضوی، سیدمحمدحسین و کلاته سیفری، معصومه. (۱۴۰۱). تحلیل تماتیک عوامل موثر بر توسعه دیپلماسی بین‌المللی ورزش بانوان ایران. **نشریه مطالعات مدیریت ورزشی**، دوره ۱۵، شماره ۷۷، صص ۲۶۷-۲۹۴.
۲۱. میریوسفی، سیدجلیل؛ سلاجقه، مریم. (۱۳۹۷). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل هویت دینی- ملی مؤثر در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران. **مطالعات مدیریت ورزشی**، دوره ۱۰، شماره ۵۱، صص ۱۲۱-۱۴۰.
۲۲. Akhmetkarimov, B.G., & Aminova, R.R. (۲۰۲۱). Sport as a tool of soft power in modern international relations. **Journal of Human Sport and Exercise**, ۱۶(۲proc), S۴۲۱-S۴۲۶. doi: <https://doi.org/10.14198/jhse.2021.16.Proc2,27>.
۲۳. Garamvölgyi, Bence. Dóczy, Tamás. (۲۰۲۱). Sport as a tool for public diplomacy in Hungary. **Physical Culture and Sport. Studies and Research**, ۹۰, ۳۹-۴۹.
۲۴. Min, D., & Choi, Y. (۲۰۱۹). Sport cooperation in divided Korea: an overstated role of sport diplomacy in South Korea. **Sport in Society**, ۲۲(۸), ۱۳۸۲-۱۳۹۵.
۲۵. Schneider, R. C. (۲۰۱۸). Sport as a Facilitator of Positive International Relations. **International Journal of Sport Culture and Science**, ۴(Special Issue ۳), ۸۴۳-۸۵۱.
۲۶. Trunkos, J., & Heere, B. (۲۰۱۷). Sport diplomacy: A review of how sports can be used to improve international relationships. **Case studies in sport diplomacy**, ۱-۱۸.

۲۷. Zhao, Chuanqia. , & Knijnik, Jorge. (۲۰۲۱). Women's Tennis Diplomacy: Australia–China Cultural Relations and Li Na as a Sports Celebrity Diplomat of the Australian Open. **INTERNATIONAL JOURNAL OF SPORT POLICY AND POLITICS**, VOL. ۱۳, NO. ۲, ۳۴۱–۳۵۸. <https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1928732>.
۲۸. Hayase, Nicole.(۲۰۲۴). **Sports Diplomacy: A Valuable Form of Soft Power**. CMC Senior Theses. ۳۵۰۰.
۲۹. Dubinsky, Yoav.(۲۰۲۴). The Olympic Games and Judo Diplomacy: An Exploratory Discussion on Country Image in Tokyo ۲۰۲۰. **Communication & Sport**, Volume ۱۲, Issue ۱, February ۲۰۲۴, Pages ۱۴۹-۱۶۹.
۳۰. Marwat, Mohibullah Khan. Tabassum Cheema, Fozia. Ali, Yasir. Hussain, Sajid. Mehmood, Kashif. Saman, Samera.(۲۰۲۴). Role of Sports Diplomacy in Promoting Peace in global Perspectives. **Al-Qantara**, Volume ۱۰, Issue ۱.